

560

Broj: 10-05-11393/15
Sarajevo, 24.06.2015.godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
-Služba za skupštinske poslove-

PREDMET : Odgovor na zastupničko pitanje

Zastupnik Adnan Solaković na Četvrtoj Četvrtoj Radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 17.06.2015. godine, u okviru tačke Dnevnog reda, „Poslanička pitanja inicijative i odgovori“, a u skladu sa Poslovníkom Skupštine Kantona Sarajevo postavio je **zastupničko pitanje kako slijedi:**

„Da li je dozvoljeno da se maloljetnicima omogućava javno uživanje nargila, a ne zna se sastav tih supstanci? Međutim pouzdano se zna za negativni uticaj na rast i motoričke radnje malodobnih osoba. Da li su te radnje zakonom regulisane, ako jesu koje su to predviđene sankcije za to, a ako nisu za slijedeće Skupštinsko zasjedanje, pripremit ćemo prijedlog mjera kako bi se ova negativna pojava suzbila.“

U vezi sa postavljenim zastupničkim pitanjem dostavljamo slijedeći:

ODGOVOR

Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo je dana 30.06.2015. godine dostavilo naprijed navedeno zastupničko pitanje JU Zavod za bolesti ovisnosti Kantona Sarajevo, obzirom da se bavi ovom problematikom i u prilogu akta dostavljamo odgovor na poslaničko pitanje.

MINISTRICA
Emira Tanović-Mikulec
Prim.dr Emira Tanović-Mikulec

JU Zavod za bolesti
ovisnosti
Kantona Sarajevo

Almir Huskić

Sarajevo, 9.7.2015.godine
Broj protokola: 0201-432/15

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
KANTONA SARAJEVO
n/r ministrice Prim.dr Emira Tanović Mikulec

**Predmet: Odgovor na dopis broj 10-05-17091/15 -
Zastupničko pitanje o javnom uživanju nargile**

Poštovani,

Odgovarajući na Vaš dopis vezan za zastupničko pitanje zastupnika Adnana Solakovića, koji se odnosi na javno uživanje nargile, Stručno Vijeće Zavoda naše Ustanove daje slijedeće mišljenje:

U JU Zavodu za bolesti ovisnosti Kantona Sarajevo do sada se nismo susretali sa osobama koje su razvile ovisnost zbog upotrebe nargile, te nemamo takva stručna iskustva. Bez obzira na to, u nastavku dajemo stručno izjašnjenje o posljedicama konzumiranja nargile.

ZDRAVSTVENE POSLJEDICE UPOTREBE NARGILE

Nargila, šiša (shisha), hookah, ili hubbly-bubbly je orijentalna vodena lula, koja ima dugačko savitljivo crijevo putem kojeg do konzumenta dolazi ohlađen duhanski dim koji je aromatiziran dodatkom nekog suhog voća ili aromama nekih biljaka. Vjeruje se da je nargila izvorno nastala u Indiji, a poslije prenesena u arapske zemlje i Tursku. Koristi se kao sredstvo za uživanje i relaksaciju.

Sva dosadašnja istraživanja o uticaju nargile na zdravlje ljudi, **izvještavaju o štetnim efektima po zdravlje ljudi, najviše na pluća i mozak** (respiratorni sistem i centralni nervni sistem), pogotovo ako se nargila uzima često ili redovno. Shodno tome, štetni efekti po zdravlje mladih i adolescenata su još više prisutni, obzirom da se radi o osobama koje su u razvojnog dobu, a uporište u tome se nalazi i u važećim zakonskim propisima, kojim se maloljetnim osobama zabranjuje upotreba legalnih psihoaktivnih supstanci (duhan, alkohol), dok su ilegalne droge svakako zabranjene.

Zdravstvene štete proizlaze iz toksičnih efekata dima tamnog duhana i karbon monoksida koji je prisutan kod pušenja nargile u značajno većoj količini od količine koja se apsorbira pušenjem obične cigarete duhana.

Štete na plućima se ogledaju u proširenju plućnih alveola (osnovnih funkcionalnih jedinica procesa disanja), smanjenju elastičnosti njihovih zidova zbog čega dolazi do dužeg zadržavanja štetnih produkata duhana, te smanjene funkcionalnosti plućnog tkiva zbog umanjene ventilacione sposobnosti. Zbog ovog su moguće alergijske reakcije i/ili upalna stanja pluća koja se manifestuju povišenom temperaturom, otežanim disanjem (dispnoa), kašljanjem, malaksalošću, gubitkom apetita i sl. Krajnji rezultat dugotrajne upotrebe nargile može biti hronični bronhitis ili ponavljane upale pluća uz neminovni gubitak imuniteta, što je odlična "podloga" za različite mikroorganizme, a posebno bacil tuberkuloze.

Nargila ima stimulatívno, relaksirajuće i sedatívno dejstvo na psihičke funkcije u toku konzumiranja i dok traje efekat duhana; osoba je opuštена, zadovoljna i dobrog raspoloženja.

Duževremenom konzumacijom nargile, razvija se psihička zavisnost, a prestanak djelovanja supstance izaziva različite simptome, kao što su glavobolja, pomanjkanje koncentracije i pažnje,

napetost koja može preći u agresivnost, neraspoloženje koje može ići do depresivnih reakcija, te gubitak volje i smanjenje opće funkcionalnosti. Nerijetko osobe koje konzumiraju nargilu imaju i neke primarne poremećaje ličnosti čime se zdravstveno stanje u slučaju razvijanja bolesti dodatno komplikuje.

Razlozi koji idu protiv uzimanja nargile su slijedeći: nekonstruktivno trošenje vremena u osjetljivoj dobi života, neprihvatljiv model ponašanja, razvijanje loše navike koja može preći u ovisnost, čime su štete za zdravlje manifestne, a posljedice ponekad i trajne.

S obzirom da nargila sadrži duhan, trebalo bi je zabraniti maloljetnim licima, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, čime bi se djelimično smanjile zdravstvene štete kod mladih.

U cilju da pomognemo u preveniranju štetnih posljedica upotrebe nargile po zdravlje maloljetnika, dajemo slijedeće **PREPORUKE I SUGESTIJE**:

1. Dopuna aktuelnih zakona:

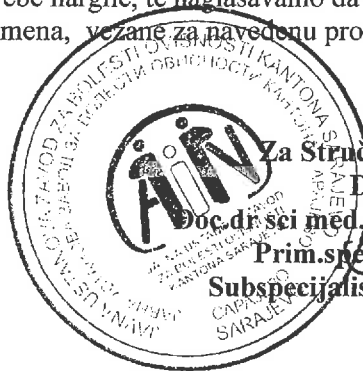
- **Zakon o ograničenoj upotrebi duhanskih prerađevina** („Službene novine FBiH , 6/98, 35/98, 11/99,50/11)) je propisao članom 12. zabranu prodaje duhanskih prerađevina u objektima koji su od predškolskih i školskih ustanova udaljeni manje od 100 m i koji su smješteni unutar sportsko-rekreativnih površina. Zabranjuje se prodaja duhanskih prerađevina: osobama mlađim od 15 godina, iz automatskih aparata, koje nisu u originalnom pakovanju proizvođača, koje se prodaju u rasutom (rifuznom) stanju i koje ne sadrže oznaku upozorenje iz čl. 7. i 8. ovog zakona.
- **Krivični zakon FBiH** („Službene novine FBiH, br 36/03, ispravke izmjene i dopune „Službene novine FBiH“ br 37/03, 21/04, 69/04,18/05,42/10) je propisao članom 237. zabranu služenja alkoholnih pića mlađim maloljetnicima, članom 238. je zabranjena neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga.
- **Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti** („Službene novine FBiH 32/09) članom 13. zabranjeno je posluživanje, odnosno dopuštanje konzumiranja alkoholnih pića u ugostiteljskom objektu, licima mlađim od 18 godina.

Kako je osnovni sastojak nargile duhan, neophodno je pristupiti izmjenama i dopunama postojećih zakona u smislu proširivanja navedene liste sa nargilom.

2. Vršiti ČEŠĆI inspeksijski nadzor nad nargilhanama u smislu utvrđivanja sadržaja nargile, jer se ista može zloupotrebljavati u smislu dodavanja ilegalnih supstanci (preparati kanabisa-marihuana ili prirodni ili sintetski psihostimulansi kao i neke nepoznate „nove“ droge).
3. Veća kontrola sprovođenja zakonskih propisa u slučaju prodaje i služenja tzv. legalnih droga maloljetnim licima (uz predhodno ispunjen uvjet iz stavke jedan).
4. Veće sankcije/kazne za prekršitelje zakonskih propisa (ovdje bi trebalo uključiti i roditelje maloljetne djece, posebno ako se ista nađu vani poslije 22h).

Nadamo se da će Vam navedeno stručno mišljenje biti od pomoći za izradu prijedloga mjera za suzbijanje negativne pojave javne upotrebe nargile, te naglašavamo da Vam stojimo na raspolaganju za sve potrebne informacije iz našeg domena, ~~vezane za navedenu problematiku.~~

S poštovanjem,

Za Stručno Vijeće Zavoda
Direktorica
Doc.dr. sci. med. Nermiana Mehić Basara
Prim. spec. neuropsihijatar
Subspecijalista za bolesti ovisnosti